

на чому-небудь, по чому-небудь») [15, Вып. 4, с. 162–163]. Пор. також місцеві назви *Черти* – колишне поміщицьке поле (с. Завизів Ос) [4, Ч. 4, с. 102], поле за так званими «чертами» (межами, границями) села (с. Суйми Зд) [4, Ч. 3, с. 115]. Схожі найменування засвідчено на Волині: *Чертижі* – поле-урочище, [*чертижи*] – сінокіс; *Чертиж* [*черт'иш*] – поле [8, Т. 1, с. 478]; на Львівщині: *Чертиж* – галявина в лісі на зрубі, луки в лісі, поля на місці викорчуваного лісу, пасовище на зрубі в лісі, [*чеп'т'іж*] – поле [1, с. 32].

Власні назви об'єктів підсічного землекористування Рівненської області формують самодостатню, перспективну для подальшого вивчення, лексичну групу. Вони мотивовані загальними термінами праслов'янської природи, що вказує на архаїчність заселеної території, логічно вкладаються в загальноукраїнську онімну систему.

Скорочення назв районів. Бр – Березнівський, Вл – Володимирецький, Дбн – Дубенський, Дбр – Дубровицький, Зр – Зарічненський, Зд – Здолбунівський, Кс – Костопільський, Ос – Острозький, Рд – Радивилівський, Рв – Рівненський, Рк – Рокитнівський, Ср – Сарненський.

Література:

1. Гулик О. І. Фітомікротопоніми півночі Львівщини / О. І. Гулик // *Λογος βνοιαστικη* / [ред. кол. : Е. С. Отин (гол. ред.) та ін.]. – Донецьк : Юго-Восток, 2009. – № 1(3). – С. 29–35.
2. Етимологічний словник української мови : [у 7 т.] / [за ред. О. С. Мельничука]. – К. : Наук. думка, 1982–2012. – Т. 1–6.
3. Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок / М. Й. Онишкевич. – К. : Наук. думка, 1984. – Ч. 1–2.
4. Пура Я. О. Край наш у назвах / Я. О. Пура. – Рівне, 1991–2002. – Ч. 1–4.
5. Пура Я. О. Походження назв територіальних мікрооб'єктів Рівненщини / Я. О. Пура. – Рівне, 1990. – Т. 1. – 206 с.
6. Романчук О. Топоніми села Теремне / О. Романчук // *Острозький краєзн. зб. / Держ. іст.-культ. заповід. м. Острога, Острозьке наук.-краєзн. т-во «Спадщина» ім. кн. Острозьких.* – Острог, 2007. – Вип. 2. – С. 180–184.
7. Словарь української мови / [упорядкув. з дод. влас. матеріалу Б. Грінченко]. – К. : Наук. думка, 1996–1997. – Т. 1–4.
8. Словник мікротопонімів і мікрогідронімів північно-західної України та суміжних земель : [у 2-х т.] / [упорядкув. Г. Л. Аркушина]. – Луцьк : Вежа, 2006–2007. – Т. 1–2.
9. Словник української мови : [в 11 т.] / [гол. ред. І. К. Білодід]. – К. : Наук. думка, 1970–1980. – Т. I–XI.
10. Толстой Н. И. Славянская географическая терминология. Семасиологические этюды / Н. И. Толстой / [отв. ред. С. Б. Бернштейн]. – М. : Наука, 1969. – 260 с.
11. Черепанова Е. А. Микропонимия Черниговско-Сумского Полесья / Е. А. Черепанова. – Сумы, 1984. – 458 с.
12. Шийка С. В. Народна географічна термінологія Ровенщини: дис. ... канд. філол. наук : 10. 02. 01 / Шийка Світлана Володимирівна. – К., 2013. – Додаток А. Словник народних географічних термінів Ровенщини. – 160 с.
13. Шульгач В. П. Гелонімний ландшафт західноукраїнського Полісся / В. П. Шульгач // *Ономастика України та етногенез східних слов'ян* / [відп. ред. І. М. Железняк]. – К., 1998. – С. 106–132.
14. Шульгач В. П. Праслов'янський гідронімний фонд (фрагмент реконструкції) / В. П. Шульгач. – К., 1998. – 368 с.
15. Этимологический словарь славянских языков: Праслав. лекс. фонд / [под. ред. О. Н. Трубачёва]. – М. : Наука, 1974–2011. – Вып. 1–37.
16. Ярослав Редька. Теревовля етнічно-антропогенна vs. Теревовлі анропонімичної та «жертвовної» / Я. Редька // *Вісник Львівського університету. Серія філологічна.* – Львів, 2012. – Вип. 56. – Ч. 1. – С. 355–367.

УДК 821.161.2-1

О. А. Шумейко,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків

ВЛАСНІ НАЗВИ ЯК ЗАСІБ ТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ КІНЦЯ ХХ СТ.

Досліджено використання власних назв як характерного засобу творення комічного з урахуванням стильової поліфонії й розширення тематичних меж поезії означеного періоду, представленого авторами кількох поколінь. Аналізований матеріал засвідчує актуалізацію творення різних видів комічного такого лексичного шару, як власні назви. Фактичний матеріал демонструє переважання різних шарів власних назв, які представлені елементами літературної мови, і позалітературної – розмовної.

Ключові слова: поетична мова, власні назви, комічний ефект, поетичний образ, оцінна лексика.

Исследовано использование собственных имен как характерного способа создания комического с учетом стилевой полифонии и расширения тематических границ поэзии обозначенного периода, представленного авторами нескольких поколений. Анализируемый материал свидетельствует об актуализации создания различных видов комического такого лексического слоя, как собственные имена. Фактический материал демонстрирует преобладание различных слоев собственных имен, которые представлены элементами литературного языка, и внелитературного – разговорного.

Ключевые слова: поэтическая речь, собственные имена, комический эффект, поэтический образ, оценочная лексика.

Investigated the use of poetic okazalsh as a typical means of creating a comic with regard to the style of polyphony and the expansion of the thematic boundaries of the poetry of the period, represented by the authors of several generations. The analyzed material evidence update for the creation of a different kind of comic this lexical layer, as its own name. The actual material shows the prevalence of different layers okazalsh, which are represented by the elements of literary language, and outside literary – colloquial.

Implementation of the comic in Ukrainian poetry of the second half of the twentieth century is in line with the trends of modern Ukrainian poetry in general, including the semantics of the poetic word. At the same time comic expression in language practice depends on the artist diastole, resulting in varying proportion of comic elements in the structure of artistic and aesthetic – of fortifications comic elements (poetry Stus, L. Kostenko etc.) to the beginning of the through ironic poetic text demonstrates artistic practice M. Danko, Neda and others unexpected.

The predominance of a certain type of comedy – humor, irony, satire or sarcasm – a separate idiostyle depends on a number of linguistic and extra-linguistic factors such as facility comic evaluation, individual attitude of the author and his evaluation purposes.

Among the lexical means of creating comic prevails evaluative vocabulary, which by its nature is able to convey most clearly the discrepancy between aspiration and reality, according to the author's intention. Comic effect is most often based

on the implementation of image-potential semantic lexical units assessment, which is supported in stylistic terms «collision» of usual and contextual values tokens or linguistic meaning and context.

One of the important means of comic act proper names that are associated with cultural connotations or inner form which explicates comic beginning. Dominant poetic vocabulary of the sixties are place names – names of places of detention as an extremely emki characters in a satirical depiction of reality. Depending on the communicative and pragmatic goals poetic work the authors use their own names primarily for updating background knowledge. Traditionally, the authors use dumb that in sound design, internal form already have comic coloring. It is also important to assess comic names are associated with cultural connotations (as John Thomas), they are updated often in contexts that reveal the motive of national identity.

Key words: poetic language, their own names, comic effect, poetic image, evaluative Lexis.

Для сучасного українського мовознавства важливим є дослідження мовних засобів творення комічного. Власні назви, як дієвий чинник комічного, постійно перебуває в полі зору українських науковців. Лінгвістичний аналіз проблеми комічного, що здійснюється на матеріалі художніх творів, є, в основному, мова прозових творів. Поза увагою науковців залишається українська поезія.

Метою статті є виявлення та аналіз власних назв як одного з лексичних засобів творення комічного в українській поезії кінця ХХ ст.

Предметом дослідження є особливості використання власних назв для створення комічного ефекту в українській поезії означеного періоду.

Номінації особи виступають одним із чинників сатирично-гумористичного ефекту в художньому творі. Лінгвістичний аналіз поетичної мови, спрямований на виявлення характерних мовних засобів творення комічного, дає змогу констатувати, що важливе місце серед них займають засоби ономастики. До цього питання зверталися дослідники Є. Беліцька [1], Н. Ботвина [2], Л. Буштян [3], Г. Лукаш [11], М. Мельник [12], Л. Селіверстова [17] та ін.

Як зауважує Т. Наумова, «досліджуючи мовні засоби комічного, маємо проаналізувати співвіднесеність між денотатами номінацій осіб та їх експресивно-образними сигніфікатами. Відношення між поняттями, позначуваними певним словом, і предметом, який ним називається, полягає в тому, що поняття як сума певних ознак окремого предмета лягає в основу його оцінної характеристики, а ім'я вже вичленює окремі ознаки, властиві певному денотату» [13, с. 31]. Ознаки, покладені в основу найменування, поза художнім текстом не завжди близькі за змістом. У межах контексту вони починають утворювати нові концептуальні характеристики персонажів. Під час текстотворення ці ознаки можуть перекодовуватися або взагалі зникати. У художньому тексті експресивні слова-номінації адекватно передають реальні денотативні ознаки об'єкта. Експресивність цих лексем програмується метою авторського повідомлення та самим контекстом.

У поетичних творах власні назви функціонують як важливий компонент семантико-стилістичної системи тексту, виконуючи характерні функції у створенні їхньої семантичної організації та структури, тобто вони є елементами різних текстових рівнів – мовленнєвого, образного та ідейно-сміслового, концептуального. Як правило, комічний ефект у поетичних текстах досягається шляхом реалізації лінгвоенциклопедичної інформації власного імені, його пресупозитивних, культурно-фонових знань, актуалізації внутрішньої форми оніма, конкретного поєднання імені й прізвища.

Поширеним прийомом творення комічного є вживання «прозорих» власних назв, семантика яких містить оцінні елементи: «Які шляхетні прізвища тут панські! – / **Бидловські. Козебродські. Себастьянські.** / Яка в них гідність чується велика! – / **Рох Яблонівський і Тадеуш Пика.** / Та ба, які наймення гонористі» [10, с. 96]. Обігрування Ліною Костенко внутрішньої форми номенів, які нагадують польські імена та прізвища, сприяє появі сатиричного ефекту, скерованому на характеристику діяльності польської шляхти. Сатиричний ефект посилюється текстовими маркерами *гідність велика, наймення гонористі*, які насправді набувають протилежного значення. Власні імена-антропоніми як особливий знак в українській мовній картині світу здебільшого національно конотовані. Сміслова специфіка їх, як правило, увиразнюється й розвивається літературною традицією. У досліджуваних поетичних контекстах спостерігаємо художню реалізацію одного з таких імен – Хома, що узвичаєно виражає гумористичне начало: «А що було б, якби хапком / **Сто Хом** зібрату в трест столичний? / А ще якби під глас фанфар / Вручити їм п'янки клейноди?.. / Чим не завзятий авангард / *Перебудовників природи?*» [15, с. 157]. Оцінна семантика імені підтримується тут сусідством лексем різних стилістичних шарів: книжних (*столичний трест, глас фанфар, клейноди, авангард, вручити*) і розмовних (*хапком, завзятий*). До другого шару можна віднести й сполучення *перебудовники природи* та множинну форму *сто Хом*.

Ім'я *Іван* позначене асоціативною національною співвіднесеністю. У сучасній поезії воно часто використовується як назва простих, непоказних, соціально залежних людей або народу загалом, без національної співвіднесеності: «*Пів-століття в Магадані, / у Сибіру, Воркуті / Пильнував своїх іванів, / Турбувавсь, як про котів. / Я, бувало, підійду: / Їжете, зеки, баланду. / Щоб ніякої хвороби!*» [6, с. 184]. Уживання множинної форми імені робить його узагальненням, а контекст посилює стилістичний ефект: «турбота» держави про політ'язнів добре проглядається через слова *зеки, баланда*. Вислів *турбувавсь, як про котів* імпліцитно енантіосемічний: про котів справді турбувалися краще, ніж про людей.

Одним із прийомів комічного, що ґрунтується на використанні власного імені, є оживлення його внутрішньої форми через уведення до контексту омонімічних та паронімічних слів: «*Був Київ стольний. Русь була святою. / А московіти – Русь уже не та. / У них і князя звали **Калитою**, – / Така страшна захланна калита*» [8, с. 146]. Об'єднання в одному тексті омонімів уживається для посилення денотата власної назви, яка є спорідненою із загальною: московський князь набув такого ймення саме через уміння збирати, привласнювати, збагачуватися (калита, власне, й означає «торба для грошей»). Експресії обом словам додають епітети *страшний, захланний, ужиті* як характеристика загальної назви. Асоціативно ця характеристика поширюється й на власну назву (читай: яка страшна й захланна калита {Калита}). Гірка іронія проглядає також у паралелі: *Був Київ стольний. Русь була святою й А московіти – Русь уже не та*, – де емоційність досягається контекстуальною антонімією *святий – не той*. Оскільки обидва означення формально належать до одного означуваного слова (Русь), антитеза майстерно розкривається автором саме в обігруванні аналізованої нами омонімії.

У поетичній мові імена історичних осіб та відомих літературних персонажів часто використовуються як символи певних епох або характерних ознак, прикмет. Ця традиція лежить в основі вживання імен *Едін* та *Піфагор* у таких рядках: «...*один небалий жест / іде той жест по колу / немов сліпий **Едін** / по бульбашках від кока-коли / благаючи на хліб / де протирає палімспести / сандалем **Піфагор**...*» [21, с. 58]. Асоціації між сліпотою та рухом по колу дозволяють увести ім'я *Едін*, а вживання поруч назви сучасного напою відтіняє сему «давнина» в аналізованому слові, хоча на рівні комічного ця сема підтримується наступною власною назвою та тією дією, яку виконує її носій – протирає сандалем палімспести (як відомо, палімспест – це старовинний рукопис, написаний здебільшого на пергаменті після того, як із нього було стерто первинний текст).

Переосмислення усталеного символічного змісту, закріпленого за певним іменем, є помітним прийомом творення мовних контрастів. Наприклад, у поезії М. Горбала, ідіостиль якого відзначається конденсованістю поетичного слова, ім'я бога Прометея набуває символічного звучання і, своєрідно перекодовуючись, реалізує, відповідно, відтінок гіркої іронії: «**Прометей спалити / (щоб не мучився)!**» [5, с. 64]. Семантика цього словообразу є надзвичайно місткою. Сам Прометей постає як герой-страдник, чия героїсть не потрібна народові, за який він страждає.

У поезії В. Симоненка «Прирученим патріотам» образ Антея реалізує своє символічне значення в розкритті зазначеного в заголовку образу: «**За плату ви закохані в ідею, / І зморшки морщите на ситому чолі... / Кому ж ви служите, приручені Антеї, / Відірвані від матері-землі?**» [18, с. 149]. Глибина сатиричного образу полягає в тому, що, за античним міфом, нездоланий Антей, відірваний від землі, гине, – отже, людина, відірвана від Батьківщини, не може бути патріотом. Образ бога-велета Антея в контексті набуває символічного значення несправжності, лицемірства. Епітет *приручений*, реалізуючи сему 'продажний', посилює це значення.

У контексті: «**І прямо підеши – казку розкажеш тобі, / Вправо... Спинися на роздоріжжі: / тут кожен – **Нептун**, і на (іржавій) трубі – / кожен свій тризуб лижеш**» [21, с. 22], – ім'я бога моря реалізує не позбавлене глузування оцінне значення: з одного боку, це людина, яка вважає себе богом, вершителем долі, з другого – уміщені поруч лексичні одиниці *іржавий, труба, лизати* не сприяють підтриманню цієї семи. Уживання лексеми *тризуб* перекидає асоціативне сприйняття від античності до наших днів, адже тризуб – це один із символів України. Очевидним стає натяк на негарзди в сучаснім житті співвітчизників.

Символіка поетичного контрасту, що виявляється на концептуальному рівні при зіставленні різностильових власних назв, є одним із засобів досягнення комічного ефекту: «**Там вибрали якогось чоловічка / і думають, що це вже **Вифлєс**. / Ще й прізвище хороше – **Заплюйсвічка**. / Отак одне одного й **заплюєм****» [8, с. 99]. Поєднання біблійної назви *Вифлєс*, що належить до високої лексики, із власне українською, похідною від дієслова *заплювати*, створює несумісність ситуації, яка й завершується авторським підсумком про те, що народ обирав недостойних на владу.

Якщо розглядати всі прийоми комічного з точки зору їх взаємозв'язку з формою і змістом поетичного твору, то виявляється, що власне ім'я як мовний засіб комічного актуалізується як «елемент» фігур і зовнішнього, словесно-структурного рівня, і внутрішнього – глибинного, смислового. В останньому випадку власне ім'я реалізує в поетичному контексті національно-культурні конотації та свій символічний зміст: «**Сюди ми йшли – займанщину обсісти, / козацькими кістками облягти. / Живцем, як кажуть, в землю не залізи – / **Сибіру, Магадану чи Ухти****» [19, с. 156]. Національні поняття «обсісти займанщину», «козацькі кістки» корелюють у тексті зі словами символічної семантики, що називають місця ув'язнення, висилки репресованих: *Сибір, Магадан, Ухта*. У цьому тексті виразно проглядається гірка іронія з приводу *займанщини* («зайнята під обробіток ділянка» [20, с. 133]) на таких віддалених від України землях, яка *обложена козацькими кістками*. Сталий зворот *полягти кістками*, що означає «загинути»; розширений означенням *козацький*, набуває символічної семантики: гинули найкращі українці.

Вживаними в поетичній мові кінця ХХ століття є назви *Колима, Соловки* із семою 'місце заслання' або просто 'заслання': «**Що писав би Шевченко / в тридцять третьому, / в тридцять сьомому роках? / Певно, побувавши в Косаралі, / побував би ще й на Соловках**» [9, с. 163]; «**Ко – ли – ма! / Підхльостують колеса дружно. / Снішать у заполярний край. / Процїай, **свободо осоружна**, / **невмита воленька**, процїай!**...» [4, с. 34]. В останньому контексті гіркої іронії надають висловлюваному оксюморон *осоружна свобода* та сполучення *невмита воленька*, яке перегукується із Шевченковим «*І небо невмите, і заспані хвилі...*», де також ідеться про заслання, відчуття відірваності від цілого світу.

Українська поетична традиція досліджуваного періоду продовжує тенденції поетичного слововживання, започатковані попередниками. У цьому зв'язку слід виділити доміанти поетичного словника, що служать для побудови художніх образів із метою сатиричного зображення дійсності. Однією з таких доміант є слово *Сибір*, актуалізоване у творах багатьох поетів, зокрема В. Стуса, М. Данька та ін. Розглядаючи змістову функцію цього слова, його використання в аналізованій поезії з метою сатиричного зображення, акцентуємо, що традиція поетичного слововживання закріпила за ним значення «заслання», «неволя», «каторга»: «**Одразу. Просто з ходу. / Пручався я ж, мов звір. / Як ворога народу, / Блаженствувать – в **Сибір!****» [6, с. 76]. У цьому прикладі іронія досягається невідповідністю між заявленою семантикою та вжитим у тексті дієсловом *блаженствувати*, що дисонує і з іншими складниками: *пручався, мов звір* та сталим сполученням *ворог народу*, надзвичайно популярним упродовж існування радянської системи. Узагальнювального образу набуває множинна форма: «**Якого викохали звіра! / Як причащалися на злі! / По Соловках та по Сибірах / Собі на ланці наша віра / Руду довбала з-під землі**» [6, с. 166]. Використання лексеми в одному ряду з іменником, що справді має форму множини, дозволяє «розмножити» семантику аналізованого слова, адже Сибір – це величезна територія, важко вловима для конкретного сприйняття. Якщо зважити, що за кілька століть абстрактні поняття «неволя», «заслання» асоціювалися саме з Сибіром (куди входили, й Колима з Магаданом та Соловками як дуже далеко й небезпечно віддаль), множинна форма надає експресії висловлюваному. Допомогають у підтриманні такої образної сили й інші складники. Так, позитивна тональність, закладена у слові *викохати*, полярно змінюється при поєднанні зі словом *звір*, уявляючи негативну сатиричну оцінку. Лексема *причащалися* зазвичай має позитивну оцінку з відтінком урочистості, використовується для позначення причетності до чогось високого, доброго, але сполучення її зі словом *зло* змінює оцінність і надає поетичному текстові гостро сатиричного забарвлення.

Що стосується власне України, то її образ здебільшого змальований з гіркою іронією: «**Чужі та прийшли, вже тут укорінені, / та ще й своїх причаєне кубло / так вирипали двері **України** – / аж холодом з Європи потягло**» [8, с. 126]; «**Подайте вітчизні – / на ламаний шельг, на таляр – побитий, нівроку: / хто слово, хто пісню, / хто сполин про бабцю свою з тридцять третього року, / хто образ руїни: / у центрі раїценстру – коза попід муром собору... / Подайте **України** – / розсипаних літер невчитного більше набору**» [7, с. 187]. Звернемо увагу на останній приклад, де до лексеми *подайте* (як правило, милостиню) прилягає несподіване слово *вітчизна*, а в кінці строфи – *Україна (подайте Україні)*.

Л. Пуустовіт слушно зауважує, що поети кінця ХХ ст. активно осмислюють образ Ісуса Христа [16, с. 16]. У досліджуваному матеріалі назви Бога подекуди подаються в іронічному та сатиричному плані, що пов'язано з накладанням морально-етичної оцінки й соціальної. Так, лексеми *Бог, Вершитель, Господь* та похідні від них часто змінюють традиційне позитивне забарвлення: «**Хай **Похмурий Вершитель** / Кривавий розкручує вир... / Хай Судом і Кінцем / Його слуги рогаті лякають...**» [22, с. 72]; «**Йї-право, що мені до того – / Потисну руку чорту, **Богу**... / А в **Бога** – ріжки з-під вінця...**» [4, с. 18]. У перших прикладах відбувається суміщення контрастних сем: Бог і Сатана є однією особою. Такий ефект дає поєднання лексеми *Вершитель* з означенням *похмурий* та сполученням *слуги рогаті* в першому випадку. У другому зіставляються поняття *чорта* і *Бога* як різні за своєю значущістю образи, в яких актуалізуються спочатку антонімічні значення, а потім відбувається своєрідна нейтралізація семантики другої лексеми («*А в Бога – ріжки з-під вінця*»).

Трансформацію семантики словообразу *Бог* маємо і в контексті: «*Ти надто щедрий, Боже, – стільки жаху / вергаєш на мале моє життя. / Потерпи руки, спрагли в горлі крики, / а вседорога вужиться, як вуж. / Хрести модрин. І запропали лики, / І дріт колючий замість харалууж*» [19, с. 48]. Для української народнопоетичної традиції, релігійно-християнської фразеології прикметним є стійке словосполучення *щедрий Бог*, що відбиває уявлення про Бога як подателя багатства, здоров'я, добра тощо. У поезії В. Стуса цей образ реалізується в іронічному ключі, що підсилюється лексемою на позначення міри *надто*. Несумісність понять *щедрий Бог – що вергає стільки жаху* продовжує традиції використання цього образу для створення комічного ефекту, започатковані свого часу Т. Шевченком.

Така актуалізація образу Бога в поезіях соціальної тематики є показовою: «*А може прийде не Месія / а МАСОВИК*» [14, с. 74]. Звукове зближення лексем *Месія – масовик* у поетичному тексті Неди Неждани демонструє нівелювання межі *сакральне / профанне* й у цілому засвідчує іронічну оцінку маскультури, що є характерним для поетів-постмодерністів.

Отже, аналізовані поетичні контексти засвідчують вагомість власних назв у породженні різних видів комічного, оскільки ці лексеми мають значний семантичний і символічний потенціал, пов'язаний із національними, історичними, релігійними конотаціями. Показовим є залучення до поетичного словника топонімів – назв місць заслання, зниження традиційних поетичних образів (Бог, батьківщина тощо) і відхід від мажорної патріотичної патетики.

Література:

1. Беліцька Є. М. Конотонімізація онімів як лексико-семантичний процес: автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.01. – українська мова / Є. М. Беліцька. – Горлівка, 2000. – 23 с.
2. Ботвина Н. В. Коннотативные антропонимы в русской художественной речи (на материале сатиры произведений послевоенного периода): автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.01. – українська мова / Н. В. Ботвина. – К., 1988. – 24 с.
3. Буштян Л. М. Ономастическая коннотация: на материале русской советской поэзии: Автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.01. – українська мова / Л. М. Буштян. – Одеса, 1983. – 16 с.
4. Верховень В. М. На цвинтарі слова: Поезії / В. М. Верховень. – Х. : Прапор, 1990. – 79 с.
5. Горбаль М. А. Деталі пішаного годинника: Вірші. – К. : Укр. письменник, 1992. – 111 с.
6. Данько М. М. Й сонця прихилив би!..: Поезії / М. М. Данько. – К. : Рад. письменник, 1991. – 204 с.
7. Знак нескінченності: Збірка поезій / В. Стус, І. Калінець, Т. Мельничук, Б. Нечерда, В. Голобородько, В. Герасим'юк, О. Забужко, С. Жадан / Упор. Л. Фінкельштейн. – К. : Факт, 2002. – 228 с.
8. Костенко Л. В. Берестечко: Історичний роман / Л. В. Костенко. – К. : Укр. письменник, 1999. – 157 с.
9. Костенко Л. В. Вибране / Л. В. Костенко. – К. : Дніпро, 1989. – 559 с.
10. Костенко Л. В. Маруся Чурай: Історичний роман у віршах / Л. В. Костенко. – К. : Дніпро, 1982. – 136 с.
11. Лукаш Г. П. Ономастикон прозових творів Володимира Винниченка: Автореф. дис. канд.... докт. філол. наук: 10.02.01. – українська мова / Г. П. Лукаш. – 18 с.
12. Мельник М. Р. Ономастика творів Л. Костенко: Автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.01. – українська мова / М. Р. Мельник. – Одеса, 1999. – 18 с.
13. Наумова Т. Поняттєво-денотатна характеристика власних назв у сатиричних творах І. Франка та В. Самійленка // Мандрівець. – Київ : Вид. нац. ун-ту «Києво-Могилянська академія». – 2003. – № 3. – С. 33–42.
14. Неждана Неда. Котишні: Збірка віршів. – К. : Смолоскип, 1996. – 108 с.
15. Ніжний креміль : Поезії / І. Р. Горбатий, О. І. Гайчук-Карпенко, І. Ф. Калениченко, В. Ю. Лупейко, І. А. Потьомкін, О. В. Терещенко, М. Д. Фененко, Б. Г. Шлапак, В. К. Шпак. – К. : Рад. письменник, 1989. – 390 с.
16. Пустовіт Л. О. Словник української поезії другої половини ХХ століття (Семантико-функціональний аспект): Автореф. дис.... докт. філол. наук: 10.02.01. – українська мова / Л. О. Пустовіт. – К., 1993. – 36 с.
17. Селівєрстова Л. І. Ономастикон у поетичному ідіолокті Яра Славутича: Автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.01. – українська мова / Л. І. Селівєрстова. – Харків, 2003. – 20 с.
18. Симоненко В. У твоєму імені живу поезії, оповід., щоденник. зап., листи / В. Симоненко. – К. : Веселка, 2003. – 382 с.
19. Стус В. Вечір. Зламана віть: Вибране / В. Стус. – К. : Дух і літера, 1999. – 383 с.
20. Словник української мови: В 11-ти т. – К. : Наук. думка, 1970–1980.
21. Федорак Н. Брудершафт із собою: Збірка віршів / Н. Федорак. – К. : Смолоскип, 1997. – 94 с.
22. Чекмишев О. В. На порозі хрещатого неба: Поезії / О. В. Чекмишев. – К. : Смолоскип, 1996. – 80 с.

УДК 81'373.611:69

Т. Е. Щеглова,

ДВНЗ «Придніпровська Державна Академія Будівництва та Архітектури», м. Дніпропетровськ

ОСОБЕННОСТИ СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СЕМАНТИКИ ПОДОБИЯ СЛОЖНЫХ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ (НА МАТЕРИАЛЕ СТРОИТЕЛЬНОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ)

На матеріалі будівельної термінології розглядаються особливості словотворчої семантики подібності складних прикметників. Виділені семантичні групи перших компонентів прикметників зі значенням подібності, описані греко-латинські терміноелементи, які передають семантику подібності.

Ключові слова: складні прикметники, словотворча семантика подібності.

На материале строительной терминологии рассматриваются особенности словообразовательной семантики подобия сложных прилагательных. Выделены семантические группы первых компонентов прилагательных со значением подобия, описаны греко-латинские терминологические элементы, передающих семантику подобия.

Ключевые слова: сложные прилагательные, словообразовательная семантика подобия.

On the base of construction terminology the peculiarities of word-formation similarity semantics of compound adjectives are considered. The semantic groups of adjectives' first components with similarity meaning are revealed, the term components, originated from Greek and Latin, expressing semantics of similarity are described.

Key words: compound adjectives, word-formation similarity semantics.

Сложные имена прилагательные составляют многочисленный класс слов в русском языке и занимают особое место в системе терминов. В любом научном тексте им отводится особая роль, так как акцентуация тех или иных фрагментов знания, по замечанию ученых, стимулирует употребление лексических и морфологических единиц с соответствующим значением – прилагательных и наречий.